

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus, Dimars 11 de Septiembre de 1900

Núm. 8.668

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Redacció y Administració

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1
En provincias trimestre. 3'50
Extranjer y Ultramar 7
Anuncios, a preus convencionales.

11 DE SEPTIEMBRE DE 1714

ALS MARTIRS DEFENSORS DE NOSTRAS LLIBERTATS

A tots los que morireu, germans nostres, en aquella desigual lluyta que os inondá de gloria, defensant la santa causa de la llibertat, al cumplir lo 186 aniversari de tan trista jornada, os dediquém un recort y una oració.

Catalunya, Reus 11 de Septiembre de 1900

LA CAIGUDA DE BARCELONA

Avuy fa anyal... Fosch encara, la terra s' despartava el terratremol de las canonades y al espingar dels clarins. De las líneas enemigas una rinhada de batallons evansava cap á las murallas, y onadas y més onadas de soldats s' abrahonavan als portells.

Barcelona havia sofert tretze mesos de siti y la fam ja trucava á las sevas portas. Dintre d' ella, sols vuyt mil homes, gran part ciutadans, hi havia pera resistir als cinquenta mil d' en Berwick y á las cent seixanta pessas de la seva artilleria, y la muralla amplemment aportellada desde 'l Portal Nou á Llevant oferia pas obert als enemichs seculars del nostre poble. Tristos eran los momentals que no sols era la ciutat la que agentzava, sinó Catalunya tota; donchs Barcelona allehores com altres cops, havia custodiad la nostra tradició política nacional en lo segari de ses murallas, cremantih encens ab la rojor dels seus incendis, y sacrificant per ella la seva sanch en son calzer d' amargura.

Los episodis d' aquella darrera lluyta son terribles. Encara no espuntava la claror del auba y ja 'ls soldats de Fransa y d' Espanya, imponentse pel número, coronavan las bretzas en espessa munió plantantih la ensenya dels Borbons. Mentrestant, de tots indrets de la ciutat la gent armada corria als llochs de perill; la crideria dels combatents se confonia ab los gemechs dels que merian; y 'ls espetechs de la fuselleria s' barrejavan ab lo zó de la campana, que com llengua de la patria, cridava als ciutadans a morir per Catalunya.

Revinguts de la sorpresa tornaren aviat les nostres al atac, que 'l poble ne s' hi palpava ab carnadura d' esclau, y rodejantih als concellers los hi deya:—Anemih y morimih tots! Que visqui la patria!—Allavors lo conceller en Cap, en Rafael de Casanova enlayra la gloriosa bandera de Santa Eularia y seguit de numeros estol, puja per la muralla de Junqueras, recebra 'l convent de Sant Pere, que las monjes havian abandonat endhentantse al Bon Jesús, y guanya 'l baluart y embesteix á l' enemich fins al Portal Nou. Mes los soldats de las Dues Coronas (1) son á milers; quant més n' hi cauhen més se n' hi llenzan; y la posició se pert

y s' recobra duas voltas, fins que en Casanova cau ferit abressat á la gloriosa senyera.

Mentrestant, lo general Villarreal ataca á cos descubert als invasors pel Pla d' en Lluy y ferit y tot dona ordres y anima á n' aquells valents á la defensa. L' avens per allí es difícil, y veyentse perdudas las murallas, se fortifican las casas, s' obran valles als carrers y las dones y 'ls jayos fan de cada cantonada un muralda, de cada casa un baluart.

Després, de non los esforços s' adressan sobre Sant Pere, y allí la lluyta esdevé rabiosa; borbónichs y catalans combaten barrejats, entre bassals de sanch, y en lo paroximisme del odi. Ni uns ni altres volen cedir, y sols s' acabá aquell feréstech bregar ab la voladura d' uns jornets que 'ls soterra á tots en unas mateixas runas.

Al Pla de Palacio s' escriu lo darrer episodi d' aquella heroica jornada. Allí s' havia portat la bandera de Sant Jordi y sotá d' ella aplegats hi combaten gent de tots estaments, grans y xichs, militars y religiosos, rivalissant tothom en zel pera defensar lo sol sagrat de la patria. Allí 'l canonge Anglada enardeix als companys ab lo seu valor, y la embranzida del enemich es aturada pel foch de nostres fusellers; que deixan estos centenars de cadávres al peu de la barricada.

Després ja cap al mitgdia, lo foch minva. La agonia de la ciutat acaba y la atonia de la mort comensa. Una ordre mal donada ó mal-entesa crida al enemich á parlament, y mentres los consellers disposavan que s' tentés 'l últim' esforç, s' estableix la treva que havia de dur la rendició.

Barcelona cau, donchs, y ab ella s' enfonzen las llibertats de la nació catalana. La corona de comtesa li es arrencada de son front y l' enfilal de perlas ab que la guarniren los reys d' Aragó, las acobará de malbaratar.... Desde aquell dia 'l pensament de la política castellana podrá ja realisar-se ab plena llibertat, y nostra personalitat social haurá d' adaptarse á las leyes y estilo de Castilla.

Al capvespre del dia següent era arriada de Montjuich la bandera real ab las barras d' Aragó, y 'l poble que fou lo mes lliure de la terra tenia ja amo y senyor.

Als martirs de la Pátria, ¿que 'ls debém?
un recort, una llágrima.
Als butxins de la Pátria, ¿que 'ls debém?
tant sols forta venjansa.

ALFRONS MASERAS.

Los pobles que tenen conciencia de lo que son, de lo que valen y lo que necessitan, fetxas com la del 11 de Setembre de 1714, la tenen escrita en son cor en letras de fel.

Passan anys, esdevenen desgracias, s' oviran del-tabaixos que esborronan, y 'l recort de lo passat revifa amenessador, imponent, ab desitjs de fera, pera recobrar unas llibertats que la mare naturalesa ens dona, ja que elles naixian dels nostres usos, llengua y costúms, diametralment oposadas á las del poble que tan á gust seu ens porta á remolch.

FRANCESCH COLOM Y ESCODA.

Tacat de sanch son mantell,
feta engrunas sa corona,
si avans duya espasa d' or,
grillons d' acer ara porte;
duya corona en son cep,
are mardassa en sa boca;
avans seya en trono rich,
are seu demunt las lloças;
vivía ans en un palan,
are mor en presó fonda;
per ella tots los seus fills
van vessar rius de sanch reja;
si reyna fon de la mar,
esclava n' es per vergonya;

sas llágrimas- aixuguém

ab un crit de ¡VIA FORA!

A NAVARRO Y PUGA.

Jorn de trista recordansa!

No hi vaig serhi, y, en tants anys com hi trigat á venir el mon després d' aquella terrible jornada, em

(1) De Espanya y Francia.

sembla que n'vareig escapar per miracle. Potser el miracle va ser la trahició, puig sens la trahició no n'hauria quedat ni un de català ó nostres llibertats subsistirian encara.

Al recordar aquelles iniquitats voldria que 'l sentiment fes brollar de mos ulls las llágrimas, mes no pot ser, soch català y plorar seria defallir y aquell recort necessita mes que llágrimas, coratje; coratje que 'ns animi en la hora propra de nostre salvació.

BACH.

En la darrera assemblea de Catalunya, celebrada 'l 30 de Juny de 1713, nostres avis assumiren ab veritable dolor, pero ab una dignitat y una entesa que devém agrahirlosi per sempre més, la perillosa tasca que las circumstancias los jimosavan. Fills de cent generacions lliures, volgueren morir acoblats sota la gloriosa bandera de la llibertat, y la historia 'ls ha benehit com héroes, perque 'ls pobles capessos de sucambir ab tanta grandesa, mes ó menys tert reneixen, com lo fenix de sas sendras.

Be prou 'l historia 'l recorda
com any de pérdua y de gloria,
de pena y llor;
tothom que català siga,
esta anyada ha de dú escrita
al fons del cor.

F. DE P. FARRERAS.

Passa'l temps naixen y moren generacions y passa veyent com s'fonza tot lo material y subsisteixen tant sols las ideas.

Elles com á nuvols que voltan l'espay lluny de la terra, es lliuran de las sombras de la mort que tot ho envolcalla.

Per aixó segueixen sent sempre las mateixas encare que defensades, gracias al temps que tot ho mata, per diferents homes.

Y per demunt de totes sura com á materia inco-rruptible la santa idea Patria.

La mes forte de tetes, y mes arrelada á nostres cors.

Benehida siga.

ANTICH.

Liquidació d' una guerra

Las pérduas que tingué Barcelona lo 11 de setembre de 1714, pujan á 3.835 homes, y durant lo siti, perdé ademés 2.127 combatents. Per la seva part, al enemich li costá la victoria bon xich cara, donchs aquell exérocit tingué durant lo siti 12.153 baixas.

Als dos dias de caygada Barcelona, lo duch de Berwick abolí 'l governa polítich, administratiu y económic de Catalunya, obligant als consellers, diputats y al Bras militar, á que fessin entrega de las sevas insignias.

Com á conseqüencia del nostre venciment, Villarroel sigué conduhit á un llunyá calabosso; trencant la paraula donada se decretaren un sens fi d'órdes d'estranyament, presó y confiscació de bens; lo general Moragas sigué decapitat, y sen cap tancat dintre d'una gabiá de ferro, permanesqué 12 anys damunt del Portal de Mar; lo brau guerriller en Francisco Bach de Roda sigué penjat á Vich; se privá á Barcelona de la seva Universitat; quedá abolit 'l antich regim municipal; s'establí 'l paper sellat; se revocaren los tituls y mercés concedits á particulars y a ciutats per en Carlos d' Austria; se maná enderrocar tots los castells y defensas de Catalunya; se promngá 'l Decret de Nova Planta, que deixava subjogada Catalunya al absolutisme real; va quedar excluhida la llengua catalana de la substanciació dels plets; s'imposá la contribució del catastre; se construhí la Ciutadela, fenthi treballar als menestrals de Barcelona, y destruhint 65 carrers, ab 1.262 casas, que habitavan unas 6.000 personas; se privá 'l us d'armas de tota mena; se feu fondre la campana «Honorata», per haver tocat á somastent; quedá abelida la moneda catalana; s'arrencaren los hanchs del Saló de Cent, y de las gramallas dels consellers ne feren, per escarní, llureyas de criats.

Aixó es lo que 'ns feu acostar més á 'l *unidad española*, que per nosaltres, al menys, es ben cert que *tanta sangre no cuesta*.

A CAMBRILS

Meeting de propaganda catalanista prohibit

Lo dissapte al matí sortirem de Reus bon nombre de catalanistas pera assistir al anunciat meeting que devia celebrarse á la vehina vila de Cambrils, ab

lo cap plé d'ideas, y 'l or plé d'esperansa augurant falaguer resultat de noste patriótic viatge.

Arribarem á Salou y oparem ab la primera contrarietat: lo tren de Valacia portava una hora de retrás.

Després de dit temps aparegué 'l tren y ja de lluny 'l ovirarem ab unalluhissó que 'ns enlluherava: era 'l xarol dels ticornis de la civils, que abocats á las finestras des cotxes feyan una especie de apoteosis més ó menos guerrera que 'l govern ens havia preparat en obsequi nostre. ¡Que Deu li pagui tanta molestia!

Pujarem al tren després d'haver saludat á las comissions que de Barcelona, Tarragona, Montblanch, Falset Sabadell, y altres punts havian vingut, moguts per lo mateix motiu que nosaltres.

Després de curt viatge arribarem al punt de destino, ahont forem satisfactoriament rebuts per los catalanistas cambrilencs; topant seguidament ab un'altra contrarietat de carácter importantíssim: se 'ns negava 'l permís pera celebrar lo meeting. Aquesta nova ens aclapará, fentnos brotar novas ideas que no podém manifestar per causas que desseguida 'l lector compendrà.

No obstant se feren las gestions oportunas y que la urgencia del cas aconsellava, pero tot fou en vá, fins los articles de la ley que en cassos com lo que dissapte se 'ns presentá no servian pera ampararnos á nosaltres en aquella ocasió, y ab lo disgust que causa una contrarietat, encare que ab lo cor plé de fé, després d'haver dinat, ens reunirem los expedicionaris, junt ab grós nombre de cambrilencs, á la sala-teatro del café, ahont se devia celebrar lo meeting y cambiant impresions y ideas regnanthi ferm entusiasme patriótic, afalagantnos gratament las declaracions que 'ns feren los bons fills de Cambrils, quedant plenament convensuts de que la llevor que aném sembrant apenas toca la saniosa terra, germinan, creix, escampa branca y produheix lo fruyt desitjat: l'amor á la Patria.

En mitj d'aquestas impresions falagueras, ens anunciaren la vinguda de dos tartanas plenas de catalanistas reusenchs, sent saludats al entrar al poble, desde 'ls balcons y finestras del local ahont estavem reunits, ab forts crits de ¡Visca Catalunya! y enlayrant nostra santa senyera que fou saludada peis reusenchs ab iguals crits y fent també volejar altra bandera desde 'l carruatje que 'ls conduhia.

Reunits en aquell espayó local, que comensava á ferse insuficient, sens esperansas de conseguir nostre legal propósit, acordarem emprendre una excursió campestre.

Quan ja 'ns verem trobar tots al carrer sentirem del mitj del grós grupo que s'havía format, un crit de ¡Visca Catalunya! seguit d'un aixordador ¡visca! y al ensems vegerem onejar per sobre dels caps la nostra gloriosa ensenya. Seguidament desfílarem per los carrers de Cambrils envers lo bosch de Sant Genís, format de grups de tres, quatre ó cinch personas y á mida que avançavam las branca del arbre s'extenían més y més fins convertirse en una parra que dava sombra y fruyt á tot lo poble, que quedá casi desert malgrat la retaguardia de tanta guardia civil armada com nos seguia puig com cap mal havíam de fer, cap por nos feyan.

Arribats al bosch y avans de que la forsa armada que patrullava per allí 'ns pogués aplicar las lleys seguirem prudents la conducta que aquéstas nos senyalavan, y formats en grupos de catorze y quinze personas nos repartirem per allí guardant prudents distancias y asseguts á terra, com es natural, y dirigit cada grupo pel seu corresponent *apóstol*, se comensá á predicar la doctrina que ensenya 'l camí més dret de la salvació de la Patria.

Qui no ha vist 'l efecte que produhia aquell aplech catalanista dintre un bosch de gegants pins, ab la fé y entusiasme que 's dibuixava en las caras de las personas que 'l formavan, no pot donarse compte de lo que era; resultarian xorchs los esforcos de nostra ploma pera descriurel, alló semblava més que sublim, perque á més de lo sublim estava tot aquell espay rubert d'un ambient diví que penetrant als cors los nodria d'esperansas de propra salvació.

Pero tot no podia ser tranquilitat, los *instrumentos* de nostres enemichs nos rodejavan ab ulls amensadors, y no en tots los grupos se pogué contenir 'l entusiasme y menys trobantse, com ho estavan, los ánim exaltats, y á la elocuencia y pureza de las paraulas d'un dels *apóstols* esclatá 'l auditori en forts picaments de mans y veus d'aprobació; á aquells aplausos ne seguiren d'altres vinguts de diferents rotllos, lo qual doná á compendre al cap de la forsa armada que 'ns espiava, que la llevor ja havia germinat, que ja era arbre y 'l arbre ja ienia fruyt, y cregué convenient aplicarnos lo *á disolverse*... Crit que 'ns feu posar á tots en peu y acudir al puesto de perill, pero sempre á respectable distancia uns dels altres, que no s'pogués dir que formavam grupos, y, ¡qué passá allavors! lo que devia, lo que la prudencia nostra y la ley aconsellavan: que s'acostá lo jove estudiant de lleys, senyor Vilar al oficial que comandava la forsa y li advertí que la ley nos amparava pera coninuar nostra tasca en la forma que 's feya, á lo que aquell oficial contestá:

—No discutamos la ley, á disolverse.

Més al sentir nostre director senyor Ferré y Gendre aquesta paraula y l'alcans que se li doná en la forma de pronunciarla, s'encará ab los allí reunits y, en igual tó, crida:

—¡Ja ho haveu sentit, catalans, no discutamos la ley, ha dit. ¿Ho haveu entés?... No discutamos la ley!

Y apenas acabadas de pronunciar aquestas paraulas y mormulls d'afirmació, nostre director se trobá de cara ab aquell oficial que tractá de ferli una caricia á la vegada que li deya paraulas incongruents, á las que 'l amich Ferré contestá ab aquestes altres:

—Dispense V., señor Dictador, dispense V. No he hecho más que repetir sus palabras con el mismo sentido.

Pero ja no estava per contestarli perque alashoras un nou incident lo reclamá.

Los homes de carrera allí presents evocavan las lleys y recitavan y comentavan son alcans per veure si trobavan un article que sortís en ajuda d'aquell senyor oficial, pero cap n'hi devia haver quan un d'ells cridá:

—Estém dintre la legislat.

Y als breus moments de pronunciadas aquestas paraulas sentirem la fina veu del jefe de la forsa que deya diriginta á sos súbdits:

—Llevad preso á este hombre.

Un moviment general s'operá allavors en aquell camp de peu y bosch de pins. Lo cel, hont várem mirar per casualitat, se posava negros com volguent repetir la pluj del matí, pero 'ls nuvols se presentavan més irats ara, semblava que hi volían afegir la tempestat, més ré d'aixó succéhi perque al poch rato torná á lluhir lo sol que fou tapat breus moments pel amensador nuvolot, y també aquell incident acabá sens conseqüencias de perjudici y al cap de llarga estona, quan creguerem que tots los pulmons estaven prou nodrits del sanios ambient que allí 's respirava, sortirem del bosch en petits grupos trobantnos novament acoblats en un gran era de vora 'l camí, propietat d'un ferm company de cause que estava entre nosaltres, en la qual se feren los honors del fi de festa y despedintnos ab lo cant de nostre himne «Los Segadors» y viscas á Cambrils y á Catalunya.

A l' hora del tren nos tornarem á trobar reunits tots á l'estació, quin anden estava plé de gom á gom, y avans de pujar als cotxes fou corejat ab entusiasme y energia nostre patriótic cant «Los Segadors» al que donaren terme repetits crits de ¡Visca Catalunya! que 'ls cambrilencs donavan.

En aquell mateix tren s'embarcá cap á Tarragona la secció de la guardia civil que 'ns havia acompanyat en tan original excursió y també se 'ns diu que hi anava 'l governador de la provincia ab sa familia, que retornaven de Tortosa de presidir una festa de Jochs Florals, hont hi havian més de mil personas.

Las impresions que recullirem no poden ser millores.

No va haverhi meeting, pero va haverhi Patria.

No se 'ns va deixar sembrar, pero hi varem cullir fruyt y de nostra estada á Cambrils ne quedará recort per sempre més en los fills, nostres germans, d'aquella important vila, hont ab tant patriótic motiu tinguérem ocasió de donarnos una forta estreta de mans, companys de causa de Barcelons, Tarragona, Falset, Montblanch, Porrera, Sabadell, Vilaseca, Cambrils, Reus y d'altres pobles que sentim no recordar en aquest moment en que la grata emoció y 'l entusiasme 'ns dura encara.

CRÓNICA

Segóns ens digueren ahir en la secretaria de la «Lliga Catalanista» avuy, dia 11, los balcons de la tant simpática societat estarán endolats.

Hi haurá, cuberta ab gassa negra, la nostra bandera tapant la barana dels balcons, y ademés la ensenya catalana estará á mitj pal.

Una corona de lorer, entrellassada ab gassos, penjará demunt de la barana al bell mitx de la bandera de Catalunya, com á ofrene de la «Lliga» á la memoria dels mártirs de la Independencia de la terra catalana perduda lo dia 11 de setembre de 1714.

Ahir vespre, á poch mes ó menos de las nou, s'iniciá un incendi en lo mas d'aquest terme, propietat de D. Artur d'Alba.

Lo toch s'havía tancat á la pallissa quina part d'edifici quedá casi per complet enrunat.

Al lloch del succés hi acudiren alguns senyors regidors entre 'ls que recordém als senyors Muñoz y Massó que també acompanyaren la bomba d'incendis.

Los danyos causats per las flamas, per sort no han sigut tan crescuts com en un principi feyan temor limitantse á la crema total de la teulada.

Sentim de totes veras las desgracias materials ocasionadas.

Es completament fals lo contingut del suelto que publicá ans d'ahir lo diari «La Opinión», de Tarragona, referent al meeting de Cambrils que debia celebrarsehi lo dissapte prop passat, y quin suelto han reprodhit, que sapiguem nosaltres, lo periódich de Barcelona «Diario del Comercio» y altre d'aquesta ciutat que no velém nombrar per no encomanarnos sa pestilencia.

L'únich que hi ha de cert es que no 's deixá celebrar lo meeting. ¿Per qué?... No ho podém dir per motius que ja sab tothom. Per menos fou empresonat nostre director.

No n'hi va haver prou en las nombrossas paraulas de la guardia civil que 'ns custodieren com cosa sagrada, dissapte prop passat á Cambrils, puig, segons

nos digueron, se va fer formar lo somatent del poble que comandat pel onco patrullá pel poble.

Demá n dirém alguna cosa més de ton profitosa excursió.

Ahir tinguerem lo gust de saludar en aquesta ciutat á nostre particular amic lo Diputat per la Circunscripció D. Joan Cuañillas, que tant simpatia se feu á la causa catalana que sapigué defensar brillantment á las Cortes en moments que Catalunya reclamava del auxili de sos bona filla.

Lo senyor Cuañillas retorná á Tarragona en lo tren de dos quarts de vuit del vespre.

Diuenge 's celebraren á Misericordia les festes religioses de costum.

La d'aquest any se veje poch més animat que en altres aquell deliciós y sagrat lloch.

Durant l'ofici predicá lo Reverent Mossen Estebanell, capellá de la Casa provincial de Caritat de Barcelona, quin orador sagrat se pot dir que lliurá desde la trona una graciosa batalla contra la llengua catalana, puig al errat entendre de mossen Estebanell, tots los trabells que fem los catalans encaminats á propagar l'ensenyansa de nostra bella parla, téndriam millor fi si fossin empleats en corregir la blasfemia y inculcar la fé en los cors, perque no debém parlar en la llengua que ofenem á Deu.

Cregui mossen Estebanell que 'ns va horroritzá sentintli fer son panegirich de la Espanya martir, y cregui també que 'l recomanarem als castellans y 'l mirarem ab recel dintre nostra casa hont se hi menja 'l pa y hi dona probas de no gayre bon fill.

Si tots fossim bons, mossen Estebanell, la tasca de V. estaria de més y sent aixis que ne hi han de dolents, treballi per fe 'ls bons y no pera que 'ls bons ab sas propagandas nos fessim dolents.

Se troba entre nosaltres, desde ans de la festa de la Mare de Deu de Setembre, nostre distingit amic lo Sr. D. Joaquín María Torroja Quinzá, Consul general nomenat recentment de la Habana, acompanyat de sa simpática esposa D.ª Amalia Carey Bofarull, compatriota també nostra.

La vinguda de dit senyor, es lo visitar á sos pares, lo venerable degá del regionalisme de nostra ciutat l' Excm. Sr. D. Bernart Torroja Ortega, ans de pendre possessió del elevat càrrech, primer en que 's pot arribar en la carrera consular.

L'ascens obtingut en tant distingida carrera, es degut sols als rellevants mèrits é imponderables serveys que dit senyor ha prestat en lo desempeñe del càrrech de representant d' Espanya en los diferents territoris estrangers.

La estancia del senyor Torroja en nostra ciutat se demorará sols fins als derrers de la present setmana, puig promptament ha de marxar cap á la capital de la Isla de Cuba.

Ha mort el Manicomí de Reus l'alienat Anton Oliver Savall, natural de Reus, lo segon que ingressá en l'extingit Assil Provincial de Dements y 'l que portava 'l número hñ com antigüetat en l' actual Manicomí de Reus.

Dissapte y diuenge tants foren los vehins d' aquesta ciutat que sortiren á passar las festes del dia al camp que gayrebé nostra ciutat se quedá abandonada.

Passats aquets dias nostra ciutat ha tornat á recobrar son habitual companyia y normal moviment.

En nostra aprofitada excursió á Cambrile tinguerem ocasió d' admirar una vegada més les dots artísticas de las actrius senyoretas M. Daroqui, P. Pujulá y J. Cañellas y dels actors senyors F. Jové y F. Cañellas, quins sapigueren fer una creació dels papers que desempeñaren en lo drama «Terra Baixa», representat en lo teatret del café d' Espanya de la esmentada vila en la nit del prop passat dissapte.

A tots los actors y actrius que prengueren part en aquella agradosa vetllada los hi enviém un aplauso més desde aquestes columnas.

Lo mercat que setmanalment se celebra en aquesta ciutat se veje ahir regularment animat. Ab tot no foren tantes com era d' esperar las transaccions que 's feren.

Lo recaudat en lo dia d' ahir en la Administració de consums per diferents especies puja á la cantitat de 1333.32 pessetas.

Correspondencia particular de LO SOMATENT

Borjas del Camp 10 Septembre 1900.

Senyor Director:

Molt senyor meu y amic: Som al endemá de la festa major, y per lo tant; ab motiu del cansament que acostuman á deixar aquestos dias, no podré entendrem, com voldria, detallant tots los festejos que han tingut lloch en ditas festes.

Lo dematí del dissapte lo passarem mitg aixordats pel molt soroll de campanas y grallas que anunciavan la entrada á la festa y lo comens del ofici en la Esglesia. Enguany se celebrá aquest sense acompanyament d' orquesta, mes nostre bon Rector tingué l' acert d' escullir per predicador al eloquent orador d' aqueixa ciutat Messen Llauredó, que fou l' ánima de tota la

festa religiosa, ja que en son discurs teixit de hermosas formas retóricas y expressat en correcte catalá, deixá ben satisfets á tots los oyents.

Per la tarde la major part del poble acompanyá á nostra Patrona passejantla solemnement per los carrers de la vila en processó acompanyada de la banda «Juventut Reusense» que gratolement oferí la societat «Juventut Borjense» que la tenia contractada para 'l seu ball.

A las 10 de la nit se reuniren á la plassa de l' Esglesia las dos bandas «Centro de Lectura» y «Juventut Reusense» y las dos seccions corals «Orfeón Reusense» y «L' estel» d' aquesta vila about donaren un concert; tant las seccions corals com las bandas estigueren acertadíssimas en las pessas que executaren. Després de haver cantat cada coro per sí sol, lo director del «Orfeón Reusense» D. Estanislao Mateu demaná al del «L' estel», D. Alfret Sardá, si voldria que oantessin los dos coros junts, á lo que accedí aquest y tant bé cantaren que si 'l temps no hagués apressat á cantors y oyents, lo concert hauria durat moltes horas.

Acabat aquest, los coros y las bandas tocat un pás doble 's dirigiren á sos respectius envelats, los que s' ompliren tot seguit de tanta gent, que es impossible precisar quin estava mes concorregut.

Diuenge continuá lo traspals de campanas y dulzaynas al dematí, seguí l' ofici ab un curt sermó y per la tarde los balls en los dos envelats.

Nostre Ajuntament ahir estava ocupat en las elecciones que li vereig anunciar, de las que no sé encara los resultats, sols se que no hi havia oposició.

Las riquetas de Reus fermaren una de las millors joyas ab que s' engalaná aquesta vila durant los dos dias de la festa major.

Lo Corresponsal.

Secció oficial

Registre civil

dels dias 8, 9 y 10 de Septembre de 1900

Naizements

Joseph Bonet Gadí de Joseph y Rosa.—Joseph Sardá Fort de Anton y Carme.—Teresa Vilalta Martorell de Joseph y Teresa.

Matrimonis

Ramón Ribes ab Cinta Alvarez.—March Fabregas ab Rosa Camosa.—Emili Torres ab Francisca Sardá.—Joseph Gaya ab Marina Vilagrassa.—Anton Vallés ab Rosa Masqué.—Ramón Martí ab Francisca Sugrañes.—Joan Durán ab Josepha Roig.

Defuncions

Maurici Garcia Rosa, 95 anys, Colón.—Anton Olivé Savall, Manicomí.—Emilia Buscás Vernis, Sant Francesch Javier.—Josepha Batlle Martí, 60 anys, Victoria.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Nicoláu.

Sant de demá.—Sant Jascinto.

Anuncis particulars

Finalment ¡Oh lectors!

Podém anunciar que ha sigut vensut lo terrible mál venéreo y sífilítich.

Pera més detalls llegeixis en 4.ª página **Miraculosos confits ó Injecció anti-venéreas y Rooq anti-sífilítich COSTANZI.**

ACADEMIA FROEBELIANA

Baix l' advocació de Ntra. Sra. de Montserrat Carrer de la Presó, núm. 22.

La Directora d' aquest Colegi docent posa en coneixement del públich que desde 'l primer de Septembre próxim quedarán obertas las classes de 1.ª ensenyansa en sos tres graus de *parvuls*, *elemental* y *superior*, en quals seccions, especialment en la de *parvuls*, se seguirán ab tot rigorisme las teorías sustentadas per los emittents pedagogos Fœbel y Lopez Catalán.

CLASSES ESPECIALS

LABORS: D' adorno, tapiceria, brodats, etc., etc., baix la direcció de D.ª Emilia Domingo.—FRANCÉS: Professora, Mme. Goujard.—SOLFEIX y PIANO: D. Ricardo Guinard.—DIBUIX y PINTURA: D. Ramón Casals.—CORTE: Modificació de figurins y montura de sombreros, D.ª Antonia Cabré.

Nota.—En lo referit Centre s' admeterán alumnos internus, mitj pensionistas y recomanadas ab subjecció al Reglament interior del mateix.—La Directora, **María Fabra.**

CENTRO DE TRADUCCIONES

Escola de Teneduria, Francés, Inglés y demás estudis de Comer

DIRIGIDA PER

D. ZACARÍAS HERRERO

Graduat de la Escola Superior de Comer de Barcelona MONTEROLS, 10, segon.—REUS.

Primera y única d' aquesta ciutat ab títol ó qual director perteneixi á la carrera y ab dedicació exclusiva á la ensenyansa mercantil.

Honoraris, cinch pessetas mensuals

INTERESSANT

Tots los amos de tallers de Ferreria d' obra negra de la ciutat de Reus, á sa orientela y al públich en general, los hi participan lo següent:

Desde 'l dia primer d' octubre próxim, fins al 31 de Mars de 1901 en los diuenjes y demás dias festius entre setmana, tindrán sos tallers oberts pera poguer ferrar desde las set del matí fins á las dotze del mitjdia, y desde 'l dia primer d' Abril al 31 de Septembre s' obriran á las sis del matí fins á las onze que es la hora de deixar la tasca los dependents.

Las setmanas en que hi hagi dos festas ó mes seguidas, en la segona no 's ferrará.

Tampoch s' encendrà la fuganya pera fer cap treball en ella excepció de tenir que calentar alguna ferradura pera ferla venir ó ferrar á foch.

Així successivament anirán regint tots los anys veniders. Acordat á Reus lo dia 29 d' Agost de 1900. LA JUNTA.

COLEGI DE NTRA. SRA. DEL PILAR

DIRIGIT PER

D.ª Angela Maleras Fabregat

Desde 'l primer de Septembre quedan obertas en dit colegi, establert en lo carrer de Santa Anna núm. 21, primer, las classes corresponents a la instrucció primaria, y superior, las de labors y las de Dibuix, Música y Francés. Clases especials de 8 á 9 del matí y de 12 á una de la tarde.

Colegi de 1.ª y 2.ª ensenyansa

Escola de Comers

INSTITUT DE REUS

Director espiritual

Rnt. Doctor **D. RAMON MINGUE L.**

Están obertas las matriculas para la segona ensenyansa, Teneduria de Llibres, Francés, Inglés, Italiá, Carre-ras Mercantils de Perit y Professor, tots los graus de la primera ensenyansa, Música, Dibuix y Gimnassia.

Nostre Escola de Comers es la única d' aquesta provincia, que per l' Excm. senyor Ministre d' Instrucció pública y Bellas Arts, te concedida comissió de exámens de la Escola Oficial de Comers de Barcelona.

Pera todas las ensenyansas s' admeten alumnos internus, mitj pensionistas, encarregats y externus.

Pera més detalls dirigirse á la Secretaria del Colegi.

Lo Director, **JOSEPH OLLÉ.**

COLEGI DE 1.ª Y 2.ª ENSENYANSA

NTRA. SRA. DE MISERICORDIA

DIRIGIT PER

D. Joseph Maria Domingo

Llicenciat en Ciéncias

Reus.—Arrabal alt de Jesús, 44.—Reus. Lo dia primer de Juny doná principi un curs preparatori para l' exámen d' ingrés indispensable als que desitjin cursar lo Batxillerat.

Durant l' istiu continuarán obertas las classes de Parvuls, Elemental Superior y las especials para Senyoretas de 8 á 9 y de 12 á 1.

Lo dia 15 del próxim Setembre s' obrirá la matrícula para las classes de 2.ª ensenyansa, comers, dibuix, pintura, gimnassia, solfeig y música vocal é instrumental; totas á càrrech de reputats Professors.

Existeix també en lo Colegi la Sucursal del Seminari de Tarragona.

Director espiritual lo Rvnt. D. Pau Cesari.

Professor de Religió lo Rvnt. D. Joan Riús.

Los resultats en la ensenyansa son positius, la educació cristiana y 'l tracte ab los pensionistas es de familia, procurantli una alimentació abundant y nutritiva.

S' admeten pensionistas, mitj-pensionistas y externus. Reus 27 de Maig de 1900.

Imp. Celestino Ferrando, Plassa de la Constitució, 7.

Secoló comercial

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, 27.

Cotissació á Barcelona á las 4 de la tarde d'ahir.

Interior	74'20	Cubas del 86	87'87
Colonial	118'12	Cubas del 90	73'43
Orensés	24'25	Amortisable	93'60
Norts	57'40	Ob. 5 p ^o Almansa	99'75
Alicants	83'95	Id. 3 p ^o Fransas	52'62
Filipinas	98'		

PARIS

MADRID

Exterior	73'60	Interior	74'20
		GIROS	
Paris	29'40	Londres	32'55

Se reben ordres para operacions de Bolsa Compra y venta al contat de tota classe de valors cotissables de Bolsa. Descompte de coupons y compra de monedas de tots los paisos.

J. Marsans Rof

Representant, Joaquim Sociats

CARRER SANTA ANNA, 26.

Cotissació á Barcelona á las 4 de la tarde del día d'ahir.

Interior	74'30	Aduenas	57'40
Amortisable 5 0/0	93'55	Norts	83'95
Colonial	118'	Alicants	24'25
Cubas 1886	87'87	Orensés	96'
Cubas 1890	73'37	Obs. 6 Fransas	52'50
Filipinas		Id. 3 0/0	
Exterior Paris	73'60	Id. Almansa 3 0/0	

GIROS

Paris	29'40	Londres	32'55
-------	-------	---------	-------

Ordres de Bolsa para Barcelona, Madrid y Paris. Compra y venta al contat de tota classe de valors.

Descompte de coupons.—Compra de monedas d'or y bitllets de tots los paisos.—Giros sobre Barcelona y Madrid.

Cambis corrents

en lo dia d'ahir donats per la Junta Sindical del Co. legi de Corredors de Comers de la pelana de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

	Ops.	Diner.	Paper.
Londres 90 dias fetxa.		32'15	
» 8 dias vista		32'45	
» vista		29'	
Paris 8 dias vista			
» vista			
Marsella 90 dias fetxa			
Hamburg	158'50		

VALORS LOCALS

DINER PAPER OPER.

ACCIONS

Ptas. Ptas.

Gas Reusense.		675	675
Industrial Farinera		700	
Banch de Reus de Descomptes y Prestams		150	
Manufacturera de Algodón		25	
C. ^a Reusense de Tranvias		300	350
C. ^a Reusense de Tranvias privilegiadas 5 per 100			

Ferrocarril economic de Reus á Salou
Servey de trens

que regirá desde 13 de Setembre 1900

SORTIDAS DE REUS.—Matí: 4'10, 5'45, 9'00.—
Tarde: 12'35, 2'32, 3'56, 5'20 y 6'44.
SORTIDAS DE SALOU.—Matí: 4'56, 7'21 y 10'49.
—Tarde: 1'45, 3'15, 4'39 y 6'03.—Nit: 7'25.
Reus 26 d'Agost de 1900.

LLIBRES

Poesias, de D. Eugeni Meta y Mirona.—Una pesseta, 1 tomo.
Rosari del cor, poesias de D. Francisco Gras y Elias.—Dues pessetas, lo tomo.
Se venen en l'Imprempta d'aquest diari.

Interessant als viticultors

CARTILLA RÚSTICA

PERA US DEL CULTIVADOR

DE LA

VINYA AMERICANA

PUBLICADA

Per la Redacció de «El Labriego»

Vista la bona acullida que ha merecut la primera edició d'aquesta CARTILLA RÚSTICA impresa en idioma catalá, tota vegada que s'vegó agotada en un breu espay de temps, la Redacció de «El Labriego» oregué convenient procedir á sa reimpressió al castellá, degudament aumentada.

Dita CARTILLA la forma un volúmen en 8.ª major de 440 páginas y s'ven al preu de 6 rals l'exemplar en aquesta impremta

AVIS

La Camiseria de JOSEPH MARTORELL, s'ha trasladat del Arrabal Santa Anna, núm. 10, al carrer de Monterols, núm. 40.

Gran novetat en corbateria, géneros de punt botons y gemelos para camisas.

Se confeccionan calsetets, camisas, colls y punys. Especialtat en la mida

MIRACULOSOS CONFITS

O INJECCIÓ ANTIVENÉREOS Y ROOB ANTISIFILITICH COSTANZI

Ne pòchs envejosos sofreixen grandement per lo favor cada dia més creixent que mereixen del públich de totas nacions los Remey Costanzi, que han curat mils de malats de venereo y sífilis encare sent sos mals crónichs de més de 20 anys

A. SALVATI COSTANZI
Carrer Diputació, 135.
Barcelona

Dits medicaments son d'efecte tan marvellós para l'estreyniments uretrals, que en 20 ó 30 dias están totalment curats, evitant ademés las perillosas candelillas. En dos ó tres dias será radicalment curada la purgació recent y en cinch ó sis dias la crónica y gola militar. Inmillorable para las úlceras y fluita blanch de las donas, arenillas y catarros de la vejiga, escózores uretrales, calculs, retencions d'orina y demás infeccions genito urinarias y especialment la sífilis encarque sia hereditaria. Para la curació de la sífilis, lo Roob ha donat probas patents d'una superioritat incontestable sobre tots los antisifilitichs fins ara coneguts, porque es l'únic que no conté loduro de Potasio ni cap sustancia Mercurial. Per lo contrari, la missió del Roob estriba precisament en contrarrestar los efectos de tals sustancias, tan desastrosos para l'alut, ja que com es sabut causan malalties no molt fàcils de curar. Lo Roob le ademés la ventatja de poderse usar ab profit en cualsevol mes del any. Als incrédols se 'ls hi admet lo pago una vegada curats, previ lo tracté especial y exclusiu ab l'inventor. Carrer Diputació, 435, Barcelona.—Preu de la Injecció Costanzi, pessetas 4. Preu dels Confits antivenereos para quins no vulguin usar inyeccions, pesseta 5. Roob antisifilitich, lo Frasco, pessetas 4. Para provincias afegir pessetas 1'00. Dits medicaments están de venta en totas las Farmacias. A Reus en la Farmacia de D. Anton Serra, Arrabal de Santa Anna, 80, en la del Dr. Carpa y en la Drogueria de D. Francisco Freixa Plassa de Prim, 1.

Servey dels trens de viatjers

De Mora á Reus

SORTIDA	ARRIBADA
4'19 m.	7'54 m.
5'45 m.	7'01 m.
8'41 m.	12'31 t.
1'02 t.	1'53 t.
5'23 t.	8'48 n.

De Reus á Mora

SORTIDA	ARRIBADA
7'01 m.	9'49 m.
1'26 t.	3'14 t.
3'28 t.	6'29 t.
7'03 n.	10'06 n.
9'23 n.	10'31 n.

De Reus á Barcelona

SORTIDA	ARRIBADA
4'43 m.	8'22 m.
4'43 m.	9'44 m.
7'09 m.	9'24 m.
1'01 t.	7'34 n.
1'59 t.	5'08 t.
6'35 t.	10'13 n.

De Barcelona á Reus

SORTIDA	ARRIBADA
5'25 m.	10'17 m.
9'54 m.	1'01 t.
11'45 m.	6'35 t.
1'55 t.	5'31 t.
7'02 t.	9'45 n.

Reus 1 de Juliol de 1899.

- (1) Trashort á Sant Vicens.
- (2) Idem á Roda y Sant Vicens.
- (3) Idem á Sant Vicens y Roda.

ALTAS

BAIXAS

para la contribució

Se 'n venen en la Imprempta d'aquest diari.

PASTILLAS FONT

Cloro-Boro-Sodicas á la Cocalna y al Mentol

Son lo millor remey en las laringitis catarrals en general, amigdalitis y faringo-laringitis, tant exudativa com ulcerosa y granulosa; tos faríngea, ronquera, afoña y en general en las inflamacions de la gola, etc.

Dipòsit general. Farmacia de A. SERRA.—REUS.

De venta en totas las bonas farmacias y principals droguerias.

Farmacia Serra

12 ANYS

XAROP SERRA

es lo millor remey para combatre per crónica y rebelde que sia tota classe de.....

TOS

La que paga més contribució de a provincia.